

קובץ
תוך הנחל

דיבורים נוראים ונפלאים שנאמרו
בשבת קודש פרשת וירא תש"ע

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שליט"א

יוצא לאור חודש מרחשון תשע"א

תוך הנחל

ליל שבת קודש פרשת וירא ה'תש"ע

בליל שבת קודש, בסעודה ראשונה, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד מענין עקידת יצחק וממצות כיבוד אב ואם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, הנה זכות העקידה אנחנו מזכירים תמיד על שמו של יצחק אבינו, וכמו שאומרים בתפילות של ראש השנה "ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור", וכן מוזכר בגמרא (ראש השנה ט"ו.), תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, וכן מורגל בפי העולם לקרוא העקידה "עקידת יצחק", ויש להבין זאת, למה יהיה מוזכר יותר על שמו של יצחק מעל שמו של אברהם, הלא עיקר הנסיון היה לאברהם אבינו, שהלך לשחוט את בנו הניתן לו למאה שנה, והוא הנסיון העשירי והעיקרי של העשרה נסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו, ולמה ייתייחס יותר לשמו של יצחק?

ויש לומר בדבר זה, כי הנה מלבד מסירות הנפש הגדולה של אברהם ויצחק לקיים מצות ה' בשעת העקידה, עוד יותר נתגלה גודל יקרת מצות כיבוד אב, שבן חביב לאביו, בגיל שלשים ושבע שנים, יבטל את דעתו לגמרי מלפני אביו הזקן, וימסור עצמו לשחיטה על פי ציווי של אביו, ולא ישאול שום שאלות, רק ילך לקיים רצון אביו במסירת נפש הכי גדולה, שהרי יצחק לא שמע ציווי העקידה מפי הקדוש ברוך הוא, רק שמע מפי אברהם אביו, ובקל היה לו לחשוב כל מיני אמתלאות ותירוצים למה לברוח מתחת ידו, אבל לא רק שלא חשב יצחק מחשבות לברוח, אלא צוה לאביו לקשור אותו היטב פן יזוז בשעת שחיטה ויפסל קרבנו, הרי כיבוד אב של יצחק אבינו אז היה במדרגינה גבוהה ועליונה מאד, שכמעט לא מצינו כזאת בכל התורה, כי אפילו חכמינו הקדושים (קדושין ל"ב.) שואלים, עד היכן כיבוד אב ואם, ואומרים, כדי שיטול ארנקי ויזרקנו לים בפניו ואינו מכלימו, והרי זה בהפסד ממון, שהוא בוודאי נסיון גדול, אבל שילך אבא לשחוט את בנו על פי ציווי ה', והבן ימסור עצמו לשחיטה בלי שאלות כלל, זו מדרגה נוראה של מצות כיבוד אב, ולכן מלבד הזכות הגדולה שעומדת לנשמות ישראל לדורות עולם, יש גם לימוד נורא לכל הדורות עד היכן מצות כיבוד אב ואם, ואל מה יכולים לזכות על ידה, וידוע ומקובל מהרבה צדיקים שאמרו, שזכו למדריוגות גדולות וגבוהות בעבודת השם יתברך רק בזכות מצות כיבוד אב ואם שקיימו בתכלית ההידור ומסירת נפש, ולכן אשרי מי שגזהר בכיבוד אב ואם תמיד.

וסיפר מוהרא"ש נ"י, שהרה"ק רבי אהרן רוקח מבעלזא זי"ע, היה חידוש גדול במצות כיבוד אב ואם, וכל מה שצוה לו אביו הקדוש הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע, היה מקיים בתכלית הזהירות ובמסירות נפש, ופעם צוה אותו אביו שלא ללכת למקוה לאיזו תקופה, כי הכיר רוב חולשתו ומיעוט בריאות גופו, וחשש שזיק לו מאד, ולכן היה פלא גדול בעיני גיסו, הרה"ק רבי פנחס מאוסטילע זי"ע, כשראה אותו הולך פעם למקוה גם אחר הציווי של אביו, כי ידע שכל דיבור של אביו היה אצלו קודש קדשים, ופעם הלך ועקב אחריו כשהלך למקוה, והחביא עצמו באיזו פינה שלא יראה אותו, וראה אותו פושט מלבושיו והולך עד המים של המקוה, ושם העמיד עצמו ואמר: "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו וכו', הריני מוכן ומזומן לקיים מצות כיבוד אב, שצוה עלי לא ללכת למקוה", וחזר והלביש עצמו והלך הביתה... ואז הכיר גיסו גודל מסירת נפשו לקיים מצות כיבוד אב ואם, והבין שהמעם שהלך לבית המבילה, ופשט בגדיו והלך עד המים וכו', היה בכדי לאמת לעצמו שכל הסיבה שאינו הולך למקוה היתה רק בגלל ציווי אביו, כי אילו היה נשאר בבית, היה יכול לחשוב אולי זו עצלות וכבידות, אבל עכשיו שהלך עד המים, ידע בבירור שהכל מחמת ציווי אביו, ולכן אשרי מי שזוכה להזהר במצות כיבוד אב ואם בתכלית הזהירות, כי ימשיך על עצמו ברכות רבות, והשם יתברך יזכנו לקיים מצות כיבוד אב ואם בשלימות, ונזכה לראות בגאולתן של ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת וירא ה'תש"ע

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' מ"ו המדבר מהעאלת מדת היראה על ידי משפט, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר על נקודה אחת שבתורה זו של רביז"ל) מי שרוצה למעם טעם אור הגנוז, היינו סודות התורה שיתגלה לעתיד, צריך להעלות מדת היראה לשורשה: ובמה מעלין את היראה? בבחינת משפט, כמו שכתוב (משלי כט): "מלך במשפט יעמיד ארץ", וארץ הוא בחינת יראה, כמו שכתוב (תהלים ע"ו): "ארץ יראה", היינו שישפט את כל עסקיו, כמו שכתוב (שם ק"ב): "יכלכל דבריו במשפט", היינו שישפט וידין בעצמו כל עסקיו, וכזה יסיר מעליו כל הפחדים,

ויעלה בחינת יראה ברה ונקיה, ותשאר אך יראת השם ולא יראה אחרת וכו', עיין שם כל זאת בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה סודות התורה שעתידיים להתגלות לעתיד לבא הם נקראים "אורייתא דעתיקא סתימאה" (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ג), היינו סודות התורה שיתגלו לעתיד שיגלו אמתת מציאותו יתברך לכל באי עולם, כי היום לא כל אחד זוכה לראות אלקותו יתברך מתוך כל לימודי התורה, כי אם לא לומדים לשמה, ואין מחפשים משפטי הנהגות ישרות מכל דבר שלומד, קשה מאד להשיג אלקותו יתברך מכל דיבורי התורה, וסודות התורה נשארים סתומים וגנוזים מעיניו, אבל מיד שתתגלה פנימיות התורה, היינו העצות וההתחזקות שיש בכל דיבורי התורה, ואיך שכל אות שבתורה מגלה את אמתת מציאותו יתברך, אזי יתגלה "אורייתא דעתיקא סתימאה" לכל העולם כולו, וכל הבריות יתקרבו אל הקדוש ברוך הוא, וישמרו כל דיני ומשפטי התורה בתכלית השלימות.

ורביז"ל מגלה, איך היום יכולים למעום מעם אור הגנוז הזה, שעתידי להתגלות לעתיד לבוא, והוא על ידי שמעלה מדת היראה לשורשה, היינו שמעלה ומתקן מדת היראה כל כך, עד שאין לו שום יראה חיצונית כלל מפני שום בריה שבעולם, לא מפני שום שר ושופט, ולא מפני שום חיה רעה ולסטים, רק כל יראתו מלפני השם יתברך לבד, ואז יראת ה' מכניסה דעת בלבו, וכמו שכתוב (משלי א') ראשית דעת יראת ה', וכן כתיב (שם ב') אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא, ועל ידי דעת זוכה להשגת התורה, כי שכונת התורה אצל הבר דעת, וכמו שכתוב (דניאל ב') קודשא בריך הוא יהיב חכמתא לחכימין, נמצא כשאדם זוכה ליראת ה' מהורה, זה מכניס בלבו דעת שלימה, וזוכה להשיג סודות התורה העתידיים להתגלות לעתיד לבא.

ומסביר רביז"ל, איך זוכים להגיע ליראה שלימה כזו? העיקר הוא על ידי משפט, ששופט ודן את עצמו בכל עת אם מתנהג בכל דרכיו על פי דיני התורה, כי אם אדם דן ושופט את עצמו, ואינו מחכה שידונו וישפטו אותו מלמעלה, אזי אין מדת הדין צריכה להתלבש ביראה חיצונית להפחיד אותו על ידי איזה שר ושופט או על ידי איזו חיה רעה ולסטים, רק הוא מתעורר ליראה מעצמו, וכשיש דין למטה אין דין למעלה (ספרי פרשת שופטים), אבל אם אינו דן ושופט את עצמו בכל עת, אזי מדת הדין צריכה להתלבש באיזה דבר לעורר אותו ליראה, ומזה בא שמפחד מאיזה שר ושופט או מאיזו חיה רעה ולסטים, כי מחמת ששכח לעורר את עצמו אל מדת היראה, לכן מזכירים אותו על ידי דברים אלו, ועל כן אחד מעיקרי עבודות האדם צריך להיות לדון ולשפוט עצמו בכל עת, שזה נקרא "התבודדות", לדבר להשיח את כל אשר עם

לבבו לפני השם יתברך, ולפרש היטב לפניו יתברך כל הנסיונות והירידות והנפילות שעוברים עליו, ולבקש ממנו יתברך עזר שיזכה להתגבר על כולם, ואז כשיש דין למטה אין דין למעלה, ואין מדת הדין צריכה להתלבש בשום דבר להפחידו, ונשאת אצלו רק יראת ה' מהורה, נמצא שהעיקר תלוי במדת המשפט שהוא "התבודדות", ומי שמרבה בהתבודדות זוכה למעום מעם סודות התורה שעתידים להתגלות לעתיד לבא, וכמו שכותב מוהרנ"ת ז"ל על תורה זו (קצור ליקוטי מוהר"ן תורה ט"ו), מי שרוצה למעום מעם אור הגנוז, ירבה בהתבודדות בינו לבין קונו, וידין וישפוט את עצמו בכל עת כל עסקו ומעשיו, אם כך ראוי והגון לו לעשות ולהתנהג נגד השם יתברך הגומל עמו טובות בכל עת ורגע, ויכלכל דבריו במשפט, ועל הכל יבוא במשפט עם עצמו, והוא בעצמו ידן וישפוט את עצמו על כל עסקו ומעשיו, ובוה יסורו מעליו כל הפחדים וינצל מהיראות הנפולות, היינו שלא יירא ולא יפחד משום שר ואדון וחיה רעה ולסטים ולא משום דבר שבעולם רק מהשם יתברך לבד יירא ויפחד, ובוה יעלה את היראה לשרשה דהיינו לדעת, ויזכה לדעת שלמה שידע ממי להתיירא, היינו ליראה את השם הנכבד לבד יראת הרוממות, ועל-ידי-זה יזכה להשגת התורה וכו', עיין שם, ולכן אשרי מי שזוכה לעסוק בהתבודדות בכל עת.

והנה זה ברור, שמי שמרגיל לשפוט את עצמו בכל עת, וגם מחפש זכויות ואמתלאות להמליץ על עצמו לפני השם יתברך, איש כזה, בוודאי ישפוט גם אחרים לכף זכות בכל עת, ויחפש ויבקש עליהם כל מיני זכויות, כי צריך לדון כל אדם לכף זכות, ואפילו מי שהוא רשע גמור, צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב, שבאותו מעט טוב אינו רשע, ועל ידי שמוצא בו מעט טוב ודן אותו לכף זכות, על ידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות ויוכל להשיבו בתשובה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רפ"ב), וגם דיין שמחוייב להעמיד המשפט על תלו, צריך להיזהר מאד לא לפסוק דין מרומה על ידי שישמע צד אחד בלי השני, או לפסוק על פי השמועה או על פי אומדן הדעת, רק צריך להשוות שני בעלי דינים בכל דבר, ולשמוע את שני הצדדים כאחד, ולא יסביר פנים לאחד וידבר לו רכות, וירע פניו לאחר וידבר לו קשות, שכל זה נכלל במצות (דברים א') שמוע בין אחיכם, ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין ז'): אזהרה לבית דין שלא ישמע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו, וכן נכלל במצות (ויקרא י"ט) בצדק תשפוט עמיתך, ואמרו חכמינו הקדושים (שבועות ל'), שלא יהא אחד יושב ואחד עומד, אחד מדבר כל צרכו ואחד אומר קצר דבריו, ועל פסוק זה אמרו חכמינו הקדושים (שם), בצדק תשפוט עמיתך, הוי דן את חבירך לכף זכות, כי זה נקרא לדון כל אחד לכף זכות, כששומע שני הצדדים כאחד, ופוסק רק אחר שרואה היטב את שני הצדדים, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין ו') אין לו לדיין אלא מה שענינו ראות, ולא יפסוק על פי אומדן דעתו, או על פי השמועה ששמע מאחרים, כי אפילו הדברים מוכיחים מאד, אסור לפסוק רק על פי קבלת עדים כשרים, וכמו שאמר שמעון בן שמח (סנהדרין ל"ז): אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד שרין אחר חבירו

לחורבה, ורצתי אחריו וראיתי סייף בידו ודמו מטפמף והרוג מפרפר, ואמרתי לו, רשע, מי הרגו לזה או אני או אתה, אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי, שהרי אמרה תורה על פי שנים עדים יומת המת וכו', עיין שם, ולכן כל דיין צריך לדעת שאחריות גדולה מונחת עליו לפסוק דין אמת לאמיתו, כי אם לא, הוא הגורם כל הצרות לעם ישראל רחמנא ליצלן, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קל"ט.) אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל, שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל.

ולכן אשרי הדן הבריות לכף זכות תמיד, ואשרי הדיין שדן דין אמת לאמיתו על פי ראות עיניו וקבלת עדות, כי אז יעמיד הדין על תלה, ויהיה זכות הרבים וקיום העולם תלויים בו, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בדינה של סדום שהיו רעים וחמאים לה' מאד, (בראשית י"ח) ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה, ואם לא אדעה, ופירש"י, לימד לדיינים שלא יפסקו דיני נפשות אלא בראיה, הכל כאשר פירשתי בפרשת הפלגה, עיין שם, כי שם כתיב (בראשית י"א פסוק ה') וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם, ופירש"י, לא הוצרך לכך, אלא בא ללמד לדיינים שלא ירשעו הנדון עד שיראו ויבינו, עיין שם, הרי בשני מקומות אלו דיברה התורה הקדושה בלשון בני אדם, וכתב לשון ירידה אצל השם יתברך כביכול, שירד לראות מעשה בני אדם, אף על פי שלא הוצרך לכך, כי עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ (זכריה ד'), אבל לא כתב כן אלא ללמד לדיינים שלא יפסקו את הדין אלא על פי ראיה והסתכלות ברורה, ולכאורה יש להבין, למה צריכין ב' הלשונות בין של "ירידה" ובין של "ראיה" לכאורה היה מספיק לומר, ויאמר ה' וגו' אראה הכצעקתה הבאה אלי עשו וגו', וכן בדור הפלגה, ויאמר ה' לראות את העיר ואת המגדל וכו', מה מלמדת אותנו לשון "ירידה" הכתוב אצל שניהם, אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הדיין צריך להוריד עצמו מגדולתו ומגאונו, ולשים את עצמו במקום שני בעלי דינים כאחד, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ב') אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, כי רק אז ידין את שניהם לכף זכות, ויוציא לאור דין אמת לאמיתו.

והשם יתברך יזכנו לדון את כל הבריות לכף זכות תמיד, ונזכה להעלות את מדת היראה לשורשה, עד שיתגלו לנו סודות התורה על אמיתתם, ונזכה לראות בגאולתן וישעותן של ישראל, במהרה בימינו אמן ואמן.

